

ԿԱՆԱՉԵԱՆ, ԱՐԱԹԻԼՐԷ ԵՒ «ՀՈՐԵԼ» ՊԱՐՈՆ...

Posted on January 22, 2015 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Դոկտ. Հրայր Ծեպեճեան, Նիկոսիա, 14 Յունուար 2015

Հալեպ քաղաքին հետ ունիմ շատ մը ապրուած յուշեր, բայց նաեւ կեանք, որովհետեւ ծնողքս եղած են բնիկ Հալեպահայեր...: Բայց նաեւ հորեղբայրս Տոքթ. Ռոպեր Ծեպեճեան, որ իր լրիւ կեանքը ապրեցաւ եւ մնաց Հալեպ քաղաքին մէջ: Անոր բնակարանը՝ Նեռարեալ հիւանդանոցը (որ տակաւին կը գործէ) դարձած էր մեզի համար, ինչպէս հորեղբայրս կ'ըսէր, «Պապենական Տուն»...:

Ան միայն մեր հանդիպումի տունը չէր՝ բայց նաեւ անոր հետ կ'առընչուէին հորեղբորս եւ մեր ընտանիքի բոլոր հարազատներուն եւ բարեկամներուն հետ միասին ըլլալու եւ հանդիպելու միջոցը...: Եւ այդ բարեկամներուն մէջ էր նաեւ Մազլումեան ընտանիքը՝ որոնք տերը եւ տնօրէնն են եւ մինչեւ այսօր Հալեպի «Հոթել Պարոն»ին...:

Դոկտ. Հրայր Ծեպեճեան, Նիկոսիա, 14 Յունուար 2015

Հալեպ քաղաքին հետ ունիմ շատ մը ապրուած յուշեր, բայց նաեւ կեանք, որովհետեւ ծնողքս եղած են բնիկ Հալեպահայեր...: Բայց նաեւ հորեղբայրս Տոքթ. Ռոպեր Ծեպեճեան, որ իր լրիւ կեանքը ապրեցաւ եւ մնաց Հալեպ քաղաքին մէջ: Անոր բնակարանը՝ Նեռարեալ հիւանդանոցը (որ տակաւին կը գործէ) դարձած էր մեզի համար, ինչպէս հորեղբայրս կ'ըսէր, «Պապենական Տուն»...:

Ան միայն մեր հանդիպումի տունը չէր՝ բայց նաեւ անոր հետ կ'առընչուէին հորեղբորս եւ մեր ընտանիքի բոլոր հարազատներուն եւ բարեկամներուն հետ միասին ըլլալու եւ հանդիպելու միջոցը...: Եւ այդ բարեկամներուն մէջ էր նաեւ Մազլումեան ընտանիքը՝ որոնք տերը եւ տնօրէնն են եւ մինչեւ այսօր Հալեպի «Հոթել Պարոն»ին...:

Այն ինչ որ յատկանշական է «Հոթել Պարոն»-է...: Այսպէս ըսած Հալեպ քաղաքի «աւանդներէն» մէկն է, որուն մէջ եթէ մէկ կողմէ կայ պատմութիւն, բայց նաեւ ապրուած կեանք եւ իրագործումներ...: Պանդոկին քարաշէն շէնքը եւ լայն պողոտայի հանդիպակած մասին վրայ արդէն իսկ կը պարունակէ ահագին պատմութիւն եւ մշակոյթ...: Պանդոկին իւրայատկութիւնը ներկայ օրերու հիւրանոցային ասպարեզի բարձր չափանիշերու հետ մրցիլը չէր...: «Հոթել Պարոն»ի իւրայատկութիւնը անոր «մշակութային» ինքնութեան ու «կենցաղին» մէջ է, որ դարձած էր մէկ կողմէ «առասպել», բայց նաեւ Հալեպ քաղաքի ցուցանիշային երեւոյթ: Մուտքի աստիճաններէն սկսելով՝ անցնելով հիւրասենեակի բաժնէն եւ անոր կարասիները բոլորը պահուած իր պատմական ինքնութեամբը, ինձի կ'ապրեցնէին նոյնիսկ անոր «մշակութային» աւանդը...: Եթէ Հալեպը ճանչցուած է իր «բերդով», «ներսի շուկայով» ու «Ճտէյտէի» մասով, բայց նաեւ «Հոթել Պարոն»ը ունէր իր բաժինը...:

1911 թուականին հիմնուած «Հոթել Պարոն»ը Արմէն Մազլումեանի կողմէ, ապրած ու ապրեցուցած է շատ մը միջազգային դեմքեր եւ գործիչներ, ներառելով նաեւ հայկականը...: Եւ անոնց մէջ է նաեւ Բարսեղ Կանաչեանը ու անոր համբաւ շահած «Օրօր»ը...:

Բարսեղ Կանաչեան 1920-1921 տարիներուն Հալէպ կը գտնուէր եւ յաճախ կ'այցելէր Մազլումեան ընտանիքին, որ այդ օրերուն կ'ապրէր «Հոթել Պարոն»ի շէնքի մէկ յարկաբաժնին մէջ: Կանաչեան շատ կը սիրէր նուագել Մազլումեաններու տան դաշնամուրին վրայ՝ կատարելով նաեւ յօրինումներ...: Գրիգոր Մազլումեան փոքր պատանի էր այդ տարիներուն, իսկ կրտսեր քոյրը Արտան՝ դեռ նորածին մօր գրկին մէջ: Տիկին Երանիկ Մազլումեան (Գրիգորի եւ Արտայի մայրը) կ'օրօրէր Արտան մայրական խանդաղատանքով: Բարսեղ Կանաչեանի համար տեսարանը եղած է զգայուն եւ զգացական...: Եւ նկատի առնելով իր երաժիշտի ու յօրինողի ներաշխարհը, ան նոյնինքն դաշնամուրի ետեւ անցնելով կը սկսի յօրինել, որ պիտի դառնար իր հանրածանօթ «Օրօր»ը...:

Բայց այն ինչ որ դարձած է հետաքրքրական, որ մինչ Կանաչեան իր ներաշխարհին մէջ կ'ապրէր «Օրօր»ի յօրինումովը, դուրսը փողոցէն կը լսուէր տողանցող փողերային խումբի քայլերգը...: Եւ Կանաչեան նաեւ ծայն կու տայ փողերային խումբի քայլերգներուն եւ անոնց երաժշտական չափերուն, որոնք ուժգին եւ զօրաւոր էին: Եթէ մէկ կողմէ կը հետեւի այդ չափերուն՝ (եւ երեւի կը խանգարուի՞)՝ բայց նաեւ կ'արձանագրէ զանոնք: Այսպէս՝ քայլերգը եւ «Օրօր»ը կը յաջորդեն իրարու փոխն ի փոխ՝ մին զօրաւոր եւ միւսը մեղմ...: Բայց արդեօք հնարաւոր է...: Կանաչեան իր ներաշխարհին մէջ, ինչ խօսք՝ կը շարունակէ ապրիլ «Օրօր»ին մթնոլորտին եւ մեղեդիին մէջ...: Երբ փողերային խումբի երաժշտութիւնը եւ անոր ծայնը կը հեռանան, կը մնայ միայն մեղմ ու քնքուշ «Օրօր»ը՝ նոյնինքն ստեղծագործուած «Հոթել Պարոն»ի մէջ...:

Զօրավար Մուսթաֆա Զեմալը, որ հետագային դարձաւ Աթաթիւրք, ապրած է «Հոթել Պարոն»ին մէջ եւ աւելի քան ութ ամիս՝ 1918 տարիներուն...: Պաղեստինի ճակատի վրայ թրքական բանակները ծանր պարտութիւն կրելով, Մուսթաֆա Զեմալ եւ իր բանակը դուրս եկան Հալէպէն եւ «Հոթել Պարոն»էն...: Իրենց հետ տարին իրենց զինուորական սարքերը, բայց նաեւ հալէպէն «կորզած» շատ թանկագին մետաղ...: Եթէ Աթաթիւրքը մոռցած էր բռնատէր զինուորականի իր ապրած կեանքը եւ անոր ձգած հետքերը ու տակաւին «իւրացուցած» մետաղները, սակայն երեւի չէր մոռցած «Հոթել Պարոն»ը...: 1920 թուականներուն, երբ Հալէպի երկաթուղիի ընկերութեան ֆրանսացի տնօրէնը պաշտօնի եւ գործի բերումով գացած էր Թուրքիա, ան հանդիպած էր Աթաթիւրքին...: Աթաթիւրք իմանալով թէ ֆրանսացի տնօրէնը կու գայ Հալէպէն, առաջին հարցումը կ'ըլլայ անոր. «Դեռ կը գոյատեւէ՞ «Հոթել Պարոն»ը...»: Ու տակաւին՝ «...հապա Մազլումեան ընտանիքը ինչպէս՞ է...»:

Տօքթ. Ռոպեր Զեպէճեան, որ մանուկ տարիքին ապրած է Աթաթիւրքին «արհաւիրքը»՝ չի

մոռնար իր պատասխան-ակնարկը ընելու իր յուշերուն մէջ...: « Այո՛, Պր. Նախագահ, կը գոյատեւէ պատմական Պանդոկը ուրիշ շատ շատերու նման, չէ քանդուած: Կը վերապրին Մազլումեանները ու Հայ ժողովուրդն ալ, որ դեռ կը բազմանայ»:

Արմէն Մազլումեան՝ Գրիգորի որդին, որ տակաւին կ'ապրի Հալէպ եւ Ներկայիս տերն ու տնօրէնն է պանդոկին, մեկնելով երկրին մէջ տեղի ունեցած ահռելի իրադարձութիւններէն, ըսած է (պանդոկին մասին). «Բայց այս բոլորը անցեալի մէջ է: Անկեղծ ըսեմ, հիւրանոցը ալ երբեք առաջուանը չ'ըլլար: Լաւագոյն տարիները ետեւ մնացին»:

Հասկնալի է Արմէնին «ցաւը»...: Պատերազմական այս վիճակին մէջ, շատ դժուար է տեսնել հորիզոնին վրայ երեւցող-չերեւցող «Յոյս»ը...: Եւ այս նոյնինքն «Յոյսին» ներշնչող եւ ներշնչեցնող լաւն ու լաւատեսութիւնը...: Բայց Հայը՝ իր պատմութեան ամբողջ գնացքին մէջ հաւատաց, կարչեցաւ եւ ապրեցաւ այս «Յոյսով» եւ որուն միջոցաւ տեսաւ հորիզոնին վրայ երեւցող «լաւագոյն տարիները», որոնք կու գային անցեալէն՝ եւ կ'ապրէր ներկային մէջ ու տակաւին գալիք օրերու հաշւոյն: Այս «Յոյսով» է որ հայը «վերապրեցաւ» ու «բազմացաւ»...:

Կանաչեանը ստեղծագործեց իր նշանաւոր «Օրօր»ը «Հոթել Պարոն»ին մէջ...: Աթաթիւրը չմոռցաւ «Հոթել Պարոն»ը...: Ու տակաւին երկար է շարքը անոնց՝ նեռարեալ իրադարձութիւններուն, որոնք «Հոթել Պարոն»ին մէջ ու անոր մէջէն ստեղծեցին Հայկական «Աւանդ», որ տուաւ «Մշակոյթ» եւ եղաւ ապրելու եւ բազմանալու հիմք...: Հայը այս «Աւանդին» հաւատաց ու տակաւին պիտի ու պետք է շարունակէ հաւատալ...:

Դժուար է այո՛...: Բայց Հայուն պատմութեան փորձն է այս...: Եւ որ միշտ դժուար եղած է...:

Կանաչեան, Աթաթիւրը եւ «Հոթել Պարոն»...: Հայուն **Աւանդին** «վերապրելու» եւ «բազմանալու» մէկ իրական փաստը...:

«Հոթել Պարոն»...: Հոն ուր Կանաչեան Հայը ստեղծագործեց...: Եւ Աթաթիւրը՝ թուրքը չմոռցաւ...:

Իսկ մենք այսօ՞ր...: Մեզի կը մնայ ամուր կենալ այս Հաւատքին ու Աւանդին շարունակականութեանը մէջ: Արժէ «լաւագոյն տարիները» տանիլ դէպի «հորիզոն» թեկուզ հեռու եւ ոչ խաղաղ մթնոլորտի մէջ: Եւ ոչ թէ «չըլլալու» համար՝ հապա «առաջուանը» ընել մղիչ ուժ, աւելի լաւ վաղուան օրը ստեղծելու տեսլականովը...:

Եւ արժէ որ Հայը հաւատայ այս «ուժին»...: Որովհետեւ այս «ուժին» մէջ ու անոր միջոցաւ է, որ Հալէպը եւ Հայը ամբողջ պիտի «վերապրին»...: Եւ «Հոթել Պարոն»ը ու Հայուն բոլոր ետեւիները պիտի «բազմանան»...:

